

Pöytäkirja

16.5.2025

VN/35965/2023;
YM030:00/2024

Kiertotalouslakityöryhmän 6. kokous

Aika: to 15.5.2025 klo 13.00–16.00

Paikka: kh Aleksanteri, Kirkkokatu 12 / Teams

Osallistujat paikan päällä:

Anna-Maija	Pajukallio	ympäristöministeriö, pj.
Jarmo	Muurman	ympäristöministeriö
Jussi	Kauppila	ympäristöministeriö
Olli	Laukkanen	ympäristöministeriö
Taina	Nikula	ympäristöministeriö
Johanna	Routio	ympäristöministeriö
Sirje	Stén	ympäristöministeriö
Riitta	Levinen	ympäristöministeriö
Titta	Nieminen	ympäristöministeriö
Anna	Häggman	ympäristöministeriö
Helmi	Huoviala	ympäristöministeriö
Titta	Berlin	maa- ja metsätalousministeriö
Tarja	Anttonen	Kierrätysteollisuus ry
Liisa-Marie	Stenbäck	Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK
Merja	Sandell	valtiovarainministeriö
Krista	Sinisalo	valtiovarainministeriö
Hannu	Savolainen	Suomen ympäristökeskus
Petrus	Kautto	Suomen ympäristökeskus

Osallistujat etänä:

Pia	Kärki	ympäristöministeriö
Mika	Heinonen	Pirkanmaan ELY-keskus
Sari	Tasa	työ- ja elinkeinoministeriö
Tiina	Toivonen	Suomen Yrittäjät ry
Hanna	Salmenperä	Suomen ympäristökeskus
Mikko	Paunio	sosiaali- ja terveysministeriö
Marko	Nurmikolu	Suomen Kuntaliitto ry
Pirita	Lindell	Teknolohiateollisuus ry
Eero	Jalava	Sitra
Pekka	Tommola	Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK
Reetta	Orsila	sosiaali- ja terveysministeriö
Tuulia	Innala	Suomen Kuntaliitto ry
Tiina	Vermaete	Pirkanmaan ELY-keskus
Jussi	Nikula	WWF
Matias	Penttilä	Kivo
Joni	Kemppi	Etteplan
Esa	Nummela	Etteplan

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.06. Hyväksyttiin esityslista.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4-10
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.ym@gov.fi

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Taloudellinen ohjaus

- Esitys, Hannu Savolainen, Syke

Hannu Savolainen esitteli kiertotalouden taloudellisen ohjauksen teemaa. Esityksessä käytiin läpi taustaa tavoitteista ja taloudellisista ohjauskeinoista sekä nykyisiä käytössä olevia kiertotalouden taloudellisia ohjauskeinoja Suomessa. Lisäksi esitykseen oli koottu ehdotuksia ohjauskeinoiksi: maa-ainesvero, muovit (verotus ja muut ohjauskeinot), jätteenpolttovero, kulutuksen ohjaus sekä erilaiset tuet ja niiden kohdentuminen. Hannu myös esitteli asiaan liittyviä tutkimustarpeita, joista ohjauskokonaisuuksien arviointi ja vaikutusten arvioinnit ovat keskeisiä. Yhteenvedonä todettiin, että taloudellisilla ohjauskeinoilla voidaan edistää kiertotaloutta ja luoda kiertotaloudelle suotuisampaa toimintaympäristöä. Todettiin lisäksi, että verotuksen painopisteen siirtäminen työn verottamisesta haittojen verottamiseen voisi olla suositeltavaa.

- Valtiovarainministeriön puheenvuoro, Krista Sinisalo ja Merja Sandell, VM

Merja Sandell ja Krista Sinisalo esittelivät hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia sekä verojen käyttöä ohjausvälineenä. Esityksessä käytiin läpi verotuksen reunaehdot (perustuslaki ja EU-oikeus) sekä kiertotalouden taloudellisia ohjauskeinoja: jätevero sekä jäteveropohjan laajentaminen.

Keskustelussa nostettiin esiin oikeanlaisen ohjauskokonaisuuden tärkeys ja taloudellisten kannustinten suuri merkitys. Viitattiin EU:n päästökauppaan, tiettyjen tuotteiden mainonnan ja paljousalennusten rajoituksiin sekä päästönormeihin esimerkkeinä arvioitavaksi luonnonvarojen kulutuksen kontekstissa. Esitettiin myös ilmastolain tyypillisen suunnitelmarakenteen hyödyntämistä, jotta ohjauksen tarvetta voitaisiin yksityiskohtaisesti arvioida suunnittelujärjestelmässä. Viitattiin myös luonnonvarasopimukseen yhtenä keinona lisätä tiedepohjaista dialogia. Neitseellisten luonnonvarojen kuluista pidettiin hyvänä ns. proxy-muuttujana erilaisten ympäristöongelmien (esim. ilmastonmuutos, luontokato, saastuminen) suhteen, mikä teoriassa voisi perustella juuri siihen kohdistettavaa ohjausta ympäristöongelmakohtaisen ohjauksen sijasta. Lisäksi todettiin, että mahdollisen maa-ainesveron verokertymän suuruudesta ei ole tehty arviota. Kysymykseen muoviomavaramaksun (noin 90 miljoonaa euroa vuodessa) kohdistamisesta vastattiin, että muoviveroa on aiemmin selvitetty, mutta se on osoittautunut käytännössä haastavaksi. Nostettiin esiin myös työterveyden ja työturvallisuuden rooli. Todettiin, että työtä monitahoisen taloudellisen ohjauksen kokonaisuuden suhteen on syytä jatkaa lakihankkeen jälkeenkin.

4. LCA-erilliskeräys -selvityksen tulokset

- Esitys, Joni Kemppi, Etteplan

Sirje Stén johdatteli aiheeseen taustoittamalla meneillään olevaa yhdyskuntajätteen erilliskeräysvelvoitevaihtoehtojen elinkaariarviointia. Tarkoituksena on selvittää elinkaari vaikutuksia kunnan vastuulla olevan yhdyskuntajätteen osalta ja tehdä uudelleen vuoden 2021 jätelain muutoksen aikana tehty elinkaariarviointi nykyisin tiedoin ja uusin tiukemmin velvoiterajoin. Vaikka erilliskeräysvelvoitteita ei kiertotalouslakimuutoksessa muutettaisi, elinkaariarviointi on tärkeä tiedonlähde yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteen nostamisen keinoja arvioitaessa.

Joni Kemppi esitteli selvityksen taustaa ja aikataulua. Käytiin läpi selvitystyön sisältöä. Tarkasteltavat erilliskerättävät jätelajit ovat kiinteistöillä syntypaikkalajiteltu kuntavastuullinen biojäte sekä pakkausjätteet (metalli, lasi, kartonki ja muovi). Lisäksi tarkasteluun sisällytetään vaikutukset sekajätteen, kun uusien velvoitteiden myötä hyötyjätteiden määrä sekajätteessä pienenee. Vaikutuksia tarkastellaan vain kuntavastuullisten jätteiden näkökulmasta ja velvoiterajamuutokset rajataan vain kotitalouksien tuottamaan jätteeseen. Työssä tarkastellaan vaihtoehtoisia velvoiterajoja sekä vaihtoehtoisten keräystapojen (lokerokeräyksen käyttö, tehostettu kimppakeräys) vaikutuksia. Selvityksen ohella toteutetaan myös lisätarkastelu, jossa arvioidaan tilannetta, jossa muovijätteen keräysvelvoite laajennettaisiin myös muihin muoveihin kuin pakkauksiin. Alustavien tulosten mukaan vaikutukset yhdyskuntajätteen kierrätysasteeseen ovat pieniä. Kustannusten, ympäristövaikutusten ja työllisyysvaikutusten arviointi alueellisten jätehuoltomallinnusten pohjalta oli vielä kesken, joten tuloksia ei voitu vielä esittää. Lopullisen selvitysraportin on tarkoitus valmistua kesäkuun 2025 aikana.

Keskustelussa nostettiin esiin mm. vastaavan tyyppinen aiemmin tehty selvitys pakkausten tuottajayhteisön ja Ringin kanssa, jossa selvityksessä oli saatu samansuuntaisia tuloksia. Nostettiin esiin myös mahdollinen paperijätteen huomioon ottaminen selvityksessä sekä kuljetusyritysten näkökulmasta esimerkiksi nelilokerokeräyksen toteutettavuus. Toivottiin myös lisätarkastelua tapauksessa, jossa lajittelutehokkuus paranisi, johon todettiin, että tarkoituksena on arvioida myös sitä, mikä lajittelukertymän pitäisi olla kierrätystavoitteisiin pääsemiseksi.

5. Nykyisen etusijajärjestyksen (JL 8 §) korvaavat pykälät perusteluineen (Liite 2)

Olli Laukkanen esitteli luonnoksia etusijajärjestystä koskevista pykälistä. Luonnoksen mukaan nykyinen etusijajärjestyksen pykälä (JL 8 §) korvattaisiin kahdella pykälällä (velvollisuus välttää ylikulutusta ja ehkäistä jätteen syntymistä; jätehierarkia). Esityksessä käytiin läpi huomioita pykäläehdotuksista. Etusijajärjestyksen kehittäminen oli jo syksyllä tunnistettu yhdeksi uudistuksen tärkeistä sisältöteemoista. Nyt esitellyissä luonnoksissa oli otettu huomioon työryhmän kokouksissa lokakuussa 2024 ja huhtikuussa 2025 käydyt keskustelut. Etusijajärjestys oli jaettu kahteen pykälään, kuten esimerkiksi Ruotsin lainsäädännössä. Kulutusnäkökulma voitaisiin yhdistää jätteen synnyn ehkäisyä koskevaan pykälään, vaikka ensin mainittu ei olisi tarkoitettu velvoittavaksi säännökseksi. Jätteen synnyn ehkäisyn (JL 6.1 §:n 19 kohta) määritelmän avaamisen pyrkimyksenä on korostaa sen ensisijaisuutta suhteessa jätehuollon hierarkian asteisiin ja tehdä esim. uudelleenkäyttöä näkyvämmäksi. Jätehierarkian osalta ehdotettujen muutosten tarkoituksena on tiukentaa hierarkian velvoittavuutta ja merkitystä kiertotalouden edistämisessä, laajentaa velvoitettujen joukkoa ja parantaa pykälän ymmärrettävyyttä.

Keskustelussa etusijajärjestystä koskevan kokonaisuuden todettiin kehittyneen hyvään suuntaan. Nostettiin esiin sekä ylikulutuksen termin ja sitä koskevan säännöksen tärkeys että myös sen liiallinen abstraktius, mm. työterveyden ja työturvallisuuden näkökulmasta. Asian lisäämisestä lain tasolle oli eriäviä näkemyksiä; toisaalta myös esitettiin, että sen voisi ennemmin ottaa huomioon lain tarkoitusta koskevassa pykälässä. Todettiin, että olisi tärkeä määritellä termi esitöissä, mikäli ehdotus otetaan pykälätekstiin mukaan. Lisäksi ehdotettiin, että selvitetäisiin mahdollisuutta säätää kiertotaloudessa ilmastolain kaltaisesta tavoite- ja suunnittelujärjestelmästä, jossa ylikulutus otettaisiin huomioon. Nostettiin esiin myös jätehierarkian soveltamisen haasteellisuus, mihin todettiin, että jätehierarkiapykälä on luonteeltaan sellainen yleinen säännös, jolle ei ole tarkoituksenmukaista määritellä kovin tarkkaa soveltamisohjetta. Laadukkaan kierrätyksen määrittelyä pidettiin mahdollisesti jännitteisenä suhteessa kierrätystavoitteisiin. Nostettiin esiin, että jätteen synnyn ehkäisyä koskevassa asetuksenantovaltuudessa tai sen perusteluissa voisi näkyä tuoteryhmäkohtaisuus esimerkiksi uudelleenkäytön lisäämisen osalta.

6. Tiedoksi: tuottajavastuujaoston työn tilanne

Jussi Kauppila esitteli tuottajavastuujaoston työn tilannetta. Jaostolla on jäljellä kolme kokousta. Viikon päästä 23.5. on koko päivän kokous, jossa on tarkoitus käsitellä kaikkia tuottajavastuuosan pykäläiä. Sen jälkeen on vielä kokoukset kesäkuussa ja syyskuun lopussa. Työryhmän on tarkoitus saada jaoston ehdotus lokakuussa. Todettiin, että jaoston mahdolliset eriävät mielipiteet lisätään jaoston mietinnön liitteiksi.

7. Muut asiat

Seuraava kokous pidetään 18.6. klo 9–15, jossa asialistalla ovat mm. Syken KierrePohi -hanke, Hapa-jäte -hanke, jätetiedon julkisuus ja siirtoasiakirjavelvoitteet, mahdollisesti osin hyväksymismennettelyt sekä päätös- ja koontikeskustelu kevään ajalta. Toivottiin seuraavaan kokoukseen tämänhetkistä luonnosta lain rakenteeksi.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.

Jakelu

Työryhmän jäsenet ja varajäsenet, pysyvät asiantuntijat